

# PRVIH DESET GODINA RADA ŠKOLE U BOCANJEVCIMA

Povodom 110 godina od osnutka škole

## Austro-ugarski model školstva

Aktualna rasprava o kurikularnoj reformi školstva često završava zaključkom kako je krajnje vrijeme za napuštanje austro-ugarskog modela školstva. Takvi prezentistički zaključci dodatno potvrđuju važnost i dalekosežnost Mažuranićeve reforme školstva kojom je u Hrvatskoj modernizirano osnovno školstvo i provedena sekularizacija školstva. S tom je reformom došlo do ključne funkcionalne diferencijacije u odgojno-obrazovanom sustavu jer je država preuzela glavnu brigu o školstvu i uspostavila dugoročni model javnog obrazovanja. Iako škola u Bocanjevcima nije osnovana prema školskom zakonu iz 1874., već prema zakonu iz 1888. godine, njezino je osnivanje bilo na tragu Mažuranićeve reforme školstva koja se zasnivala na austrijskom školskom zakonu iz 1869. godine.<sup>1</sup> Naime, zakon iz 1888. bio je gotovo preslika zakona iz 1874. godine. Osnovne ili pučke škole prema zakonu iz 1888. dijelile su se na niže i više pučke škole. Svako mjesto u kojem je bilo barem 40 školskih obveznika trebalo je imati pučku školu, ali ukoliko za to nije bilo sredstava, više obližnjih mjesta moglo je podići zajedničku školu.<sup>2</sup> Takav model osnivanja zajedničke škole realiziran je, na primjer, 1897. u Ivanovcima kroz suradnju sa susjednim selima Marjančacima i Zelčinom.<sup>3</sup> Sredstva za podizanje i održavanje škola trebale su osigurati same školske općine, a za tu svrhu svaka školska općina morala je imati blagajnu iz koje su se između ostalog izdvajali i novci za učiteljske plaće.<sup>4</sup> Za siromašne školske općine bila je predviđena financijska pomoć iz državne blagajne. Svaka školska općina morala je imati školski odbor koji je upravljao školom i trebao se sastajati svakih mjesec dana. Stalni članovi

<sup>1</sup> Vidi Dinko Župan, *Utjecaj Mažuranićeve reforme školstva na pučko školstvo u Slavoniji (1875-1885)*, *Scrinia Slavonica* 2 (2012), 277-292.

<sup>2</sup> Vidi *Zakon o uređenju pučke nastave i obrazovanja pučkih učitelja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji*, u: Antun Cuvaj, *Građa za povijest školstva kraljevina Hrvatske i Slavonije – Svezak VII* (Zagreb, 1911), 695-719.

<sup>3</sup> *Spomenica niže pučke škole u Ivanovcima* (u listovima), Državni arhiv Osijek

<sup>4</sup> Trošak za održavanje škole u Bocanjevcima tijekom prve školske godine 1906/7. iznosio je 1.661 krunu, a podmirivala ga je upravna općina Vanjsko Valpovo iz poreza na točenje pića. Vidi *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948), Državni arhiv Osijek.

odbora bili su načelnik općine, učitelj, župnik i školski patron dok su se ostali članovi (2-5) birali svake tri godine.<sup>5</sup> Zadaća školskog odbora bila je vođenje brige o stanju škole i njezinu pohađanju, zatim predlaganje novih učitelja i upravljanje školskom blagajnom te nadziranje rada učitelja i posredovanje u nesporazumima između njega i roditelja. Mjesec dana prije početka školske godine članovi odbora morali su popisati sve školske obveznike, a to su bila sva djeca na području školske općine koja su navršila sedmu godinu života.<sup>6</sup> Glavnu brigu o odgoju i obrazovanju učenika u školskoj općini vodila je kotarska uprava koja je preko mjesnog školskog nadzornika vršila nadzor škola. Mjesne nadzornike na prijedlog kotarske uprave imenovao je županijski školski odbor.<sup>7</sup> Zakonom iz 1888. ukinuta je samostalnost županijskih nadzornika i oni su postali samo referenti županijskih okruga. Na taj je način vlada bitno smanjile strukovnu autonomiju školstva koja je bila jedan od velikih doprinosa Mažuranićeve reforme školstva. No, najproblematičnija promjena u odnosu na Mažuranićev školski zakon bila je odredba kojom se faktički zabranjuje udaja učiteljica jer ukoliko bi se učiteljice udale, morale su napustiti školsku službu. Zakonom je za sve učitelje i učiteljice određena jednaka temeljna plaća što je među prvima u Europi omogućio upravo Mažuranićev školski zakon, pri čemu je plaća privremenih učitelja bila 350 forinti, a definitivnih 400 forinti. Osim toga, učitelji i učiteljice imali su pravo na učiteljski stan ili 100 forinti za stanarinu. Prvi učitelj u Bocanjevcima, Ivan Paulik, imao je kao privremeni učitelj početnu plaću od 50 kruna mjesečno što je na godišnjoj razini iznosilo oko 300 forinti. Uz to, dobio je na korištenje učiteljski stan, koji se nalazio u sklopu školske zgrade, te vrt i šest hvati drva za ogrjev.<sup>8</sup>

## Osnivanje škole u Bocanjevcima

Kada je Virovitičanin Ivan Paulik 11. rujna 1906. imenovan namjesnim učiteljem u Bocanjevcima, nije imao točnu predodžbu o tome u kakvo selo dolazi raditi i živjeti. Stoga ne čudi što je pomalo razočaran u školskoj spomenici, koju je upravo on počeo voditi, o svom novom mjestu življenja zapisao sljedeće: *U njemu se ne nalazi niti općina, niti župa; uopće nikakav prosvjetni zavod, a ni tomu štogod sličnoga. U strani je; nema tu javne ceste, nema nikakova prometa, nema ni jednog obrtnika, osim dva kovača ... U ovom mjestu, jer je udaljeno od svih okolišnih mjesta 6-7 km nijesu djeca nikoju školu polazila, bijahu isključivo svi stanovnici analfabeti.*<sup>9</sup> Njegovo razo-

<sup>5</sup> Prvi školski odbor u Bocanjevcima, koji je započeo s radom u listopadu 1906. godine, činili su: općinski upravitelj Josip Fey, valpovački župnik Josip Jozić, općinski liječnik dr. Filip Lazarus, učitelj Ivan Paulik te mještani Ivan Vidošić, Marin Pavoković i Mirko Vidošić. Vidi *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948).

<sup>6</sup> Popis djece sposobne za školu u Bocanjevcima obavljen je 29. rujna 1906. godine. *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948)

<sup>7</sup> Županijska oblast u Osijeku 17. listopada 1906. imenovala je župnika Josipa Jožića mjesnim školskim nadzornikom, a on je ujedno bio i predsjednik školskog odbora. *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948).

<sup>8</sup> *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948)

<sup>9</sup> *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948)

Selopsis god. 1906-7.

Pr 86

Selo Bocanjevci prostire se u dolini rijeke Drave, a na lijevoj obali potoka Čučice. U njemu se ne nalazi niti općina, niti župa; uopće nikakav posejtni zavod, a ni tomu što god sličnoga. U stvari je; nema tu javne ceste, nema nikakove prometa, nema ni jednog obalnika, osim dva kovača. Stanovnici su sve isključivo podvoni bocanjeva- ni, pravi hrvali. Povijeri su svi, osim bogobojne i nekoga mađaraca, rimokatolici. Zanimaju se svi ratarstvom i stočar- stvom. Govore čarškim narječjem.

Godine 1906. brojilo je isto selo 136 kuća, a do 800 sta- novnika. Selo pripada kotaru osiečkomu, kojemu bijaše tada A. Kovac upravitelj, općini Čanjsko Valpovo; upravitelj bijaše Josip Fry i napokon župi valpovačkoj, kojoj župnik bijaše Josip Jozic. Selški knez bijaše Ivan Vidović, te odbojnici: Jakob Šimončić i Tomo Barić.

U ovom mjestu, jer je udaljeno od svih okolnih mjestila 6-7 km. nijesu djeca nikoju školu polazila, bijahu isključivo svi stanovnici analfabeti.

Poljuba škole bila je, očividna, pa su stoga svi i duhovni i svjetovni glavari nastojali, da se u tom mjestu sagradi škola, da se to zapušteno selo nešto podigne. Vodilo su se doprinostone rasprave i ustanovljeno bi sa- gradnja škole svota od 12000 kruna. Selo Bocanjevci proda u tu svrhu 6 jutara od svoje urbarske sieme za 8000 kruna, 2000 kruna neka se raspise na selo na poreznu ferintu, a sa ostalih 2000 k. neka se vrti hr. zem. stada sa poljo- ru. Molba bude odaslanu, ali ne uvažena, pa stoga sa- trošak ostane na selu. Mislilo se, da će valpovački vlastelin Rudolf graf. Narmar nešto više doprinijeti,

čarenje s novim radnim mjestom ne može se usporediti s razočarenjem Osječanke Bernardine Golić koja je 1897. godine započela raditi kao učiteljica u Ivanovcima. *Začuv, da mi je poći na novoootvorenu školu, obuže me neka neizkazana radost, pošto unapred snovah, kako bi se dalo u školi što ljepše urediti, kako li uspješnije djelovati ... Nu koli razočarana bijah stigav u Ivanovce. Škola tik dogradjena, u njoj kao u budućem mojem pristaništu najveći nered, nikakove ograde, dvorište puno jama; sve to naličilo više kakvoj pustoši, nego li prijatnu domu ... Malo netom prije, bučan gradski život, sada mrtvilo, do sele u krugu ugladjena svijeta, sada medju neukim i prostim.*<sup>10</sup> Iako razočarani, učitelji i učiteljice koji su počeli s radom u netom otvorenim školama krajem 19. i početkom 20. stoljeća, hrabro su se upustili u svojevrсни prosvjetiteljski poduhvat opismenjavanja u tadašnjem Osječkom kotaru. Unatoč tome što je protomodernizacija školstva u Valpovu i okolici započela još 1774. godine s terezijanskom reformom školstva, sve do Mažuranićeve reforme školstva 1874. nije bilo većih pomaka u modernizaciji školskog sustava u Hrvatskoj. O tim slabim pomacima najbolje govori podatak da je 1869. godine gotovo 90 posto seoskog stanovništva u Banskoj Hrvatskoj bilo nepismeno. Situacija se djelomično popravila do kraja 19. stoljeća i to najviše zahvaljujući odlučnoj Mažuranićevoj reformi školstva, ali promjene su tekle vrlo sporo zbog permanentnog nedostatka novca za školstvo. Tako je Banska Hrvatska u 20. stoljeće ušla s oko 50 posto nepismenih stanovnika što je tadašnje hrvatsko društvo stavljalo u kategoriju vrlo slabo razvijenog društva. Koliko je Hrvatska bila na periferiji, kada su u pitanju modernizacijski procesi u Austro-Ugarskoj Monarhiji, pokazuje podatak prema kojem je početkom 20. stoljeća u Donjoj Austriji bilo samo 5 posto nepismenih stanovnika.<sup>11</sup> Kad se postotak nepismenih u Banskoj Hrvatskoj promotri na županijskoj razini, može se zaključiti da je Virovitička županija s 48 posto nepismenih muškaraca i 51 posto nepismenih žena 1900. godine poprilično zaostajala za središnjim pokrajinama Austro-Ugraske Monarhije.<sup>12</sup> Upravo je taj veliki broj nepismenih stanovnika neprekidno poticao školske vlasti Virovitičke županije, koja je imala sjedište u Osijeku, na planiranje i otvaranje novih škola. Tako je tijekom 1903. godine za Osječki kotar predloženo osnivanje škola u Bocanjevcima i Bistrincima.<sup>13</sup> Na doprinosnoj raspravi iz 1903. za školsku novogradnju u Bocanjevcima skupljeno je 12.450 kruna.<sup>14</sup> Prema podacima iz školske spomenice najveći dio novca skupljen je tako što je selo Bocanjevci prodalo 6 jutara svoje urbarske šume za 8.000 kruna, a krajnji trošak izgradnje školske zgrade i učiteljskog stana iznosio je 14.000 kruna.<sup>15</sup> Nacr štolske zgrade

<sup>10</sup> *Spomenica niže pučke škole u Ivanovcima*

<sup>11</sup> Vidi Suzana Leček, *Pokušaji smanjivanja nepismenosti u Banskoj Hrvatskoj početkom 20. stoljeća*, *Radovi ZHP* 26 (1993), 123-150.

<sup>12</sup> *Izješće Upravnog odbora županije Virovitičke za 1903.* (Osijek, 1904), 119.

<sup>13</sup> *Izješće Upravnog odbora županije Virovitičke za 1903*, 122.

<sup>14</sup> *Izješće Upravnog odbora županije Virovitičke za 1903*, 138. Tijekom 1903. za školsku zgradu u Bistrincima kroz godišnji je razporez skupljena početna svota od 1.100 kruna. Škola je otvorena 1908. godine, a krajnji trošak izgradnje školske zgrade i učiteljskog stana iznosio je 18.961 kruna. Vidi *Izješće Upravnog odbora županije Virovitičke za 1908.* (Osijek, 1909), 135.

<sup>15</sup> *Izješće Upravnog odbora županije Virovitičke za 1906.* (Osijek, 1907), 110.

i učiteljskog stana u Bocanjevcima izradio je tadašnji kotarski mjernik Hranicky, a izgradnja školske zgrade i učiteljskog stana povjerena je valpovačkom zidarskom obrtniku Josipu Finku. On je u *Upisniku članova obrtnog sora Valpova* kao zidarski obrtnik upisan 1890. godine.<sup>16</sup> Prema podacima iz školske spomenice može se zaključiti da Fink nije redovito i na zadovoljavajući način isplaćivao svoje zidarske radnike jer su tijekom izgradnje školske zgrade stupili u štrajk. Štrajkovi su tih godina bili česti u gradu Osijeku i okolici što se odrazilo i na djelovanje radništva u cijeloj Virovitičkoj županiji. U Osijeku su, na primjer, tijekom 1903. godine izbili štrajkovi zidara, tesara, kolara, klesara, postolara i krojača. Upravo su osječki zidari bili prvi koji su 1903. stupili u borbu za smanjenje radnog vremena i veću plaću. Zidari su te godine privremeno uspjeli izboriti desetosatno radno vrijeme i minimalac od 36 i 38 filira po satu.<sup>17</sup> Vrhunac radničkog bunta dogodio se u svibnju 1905. kada je u Osijeku izbio generalni štrajk nakon kojeg je došlo do pojačanog djelovanja nekoliko radničkih organizacija među kojima je bila i *Social-demokratska organizacija zidara* čiji je predsjednik bio zidar Adolf Kirch.<sup>18</sup> Sve to ukazuje na dobru organiziranost tadašnjih zidarskih radnika u Osijeku i okolici. Stoga ne čudi što su tijekom izgradnje školske zgrade u Bocanjevcima štrajkali i zidarski radnici koji su radili kod Finka jer su poslodavci u to vrijeme vrlo često kršili zajamčena prava zidarskih radnika (desetosatno radno vrijeme) i odstupali od dogovorene minimalne plaće. U listopadu 1906. godine pokrenut je i prvi štrajk radnika u Belišću koji su tražili skraćenje 13-satnog radnog vremena, ali u tome nisu uspjeli.<sup>19</sup> Iz školske spomenice nije vidljivo koliko je trajao štrajk zidarskih radnika u Bocanjevcima. Tadašnji pisac spomenice Ivan Paulik samo je konstatirao da se završetak izgradnje školske zgrade i učiteljskog stana zbog štrajka oduljio sve do 1. listopada 1906. godine.

### **Prvih deset godina rada škole u Bocanjevcima**

Nastava u školi u Bocanjevcima započela je 10. listopada, a u prvi su razred krenula sva djeca između 7 i 12 godine što je poprilično napunilo školsku učionicu u kojoj se odjednom našlo devedeset i dvoje učenika i učenica. Velika je razlika bila između broja učenika (60) i učenica (32), a ta praksa slabijeg slanja seoske ženske djece u škole bila je prisutna u čitavoj Hrvatskoj tijekom 19., ali i početkom 20. stoljeća.

<sup>16</sup> *Upisnik obrtnog sora Valpovo* (1890-1929), Muzej Valpovštine

<sup>17</sup> Vidi *Osječki generalni štrajk iz 1905. godine* – katalog izložbe (urednici Denis Detling, Sergej Filipović, Luka Pejić i Andreja Šimičić, Osijek, 2015), 20.

<sup>18</sup> Vidi *Osječki generalni štrajk iz 1905. godine*, 27.

<sup>19</sup> Vidi Milan Salajić, *Staro Belišće* (Belišće, 2012), 45. Taj je štrajk bio potaknut djelovanjem Milana Glumca, istaknutog slavonsko-srijemskog socijalista. Vidi Mira Kolar-Dimitrijević, *Razvitak radničkog pokreta u Belišću od kraja XIX stoljeća do 1941.*, Zbornik radova *Kombinat Belišće kao činilac privrednog razvoja* (Osijek, 1980), 422.

**Tablica. Kretanje broja učenika i učenica u školi u Bocanjevcima<sup>20</sup>**

školska godina	1906/7.	1907/8.	1908/9.	1909/10.	1910/1.	1916/7.
broj učenika	60	59	58	48	43	31
broj učenica	32	33	32	32	41	34

Tijekom narednih deset školskih godina omjer između učenika i učenica pomalo se smanjivao, da bi do školske godine 1916/7. broj djevojčica bio nešto veći od broja dječaka (31 učenik i 34 učenice) čime je očito prevladana praksa slabijeg slanja ženske djece u školu.<sup>21</sup> Budući da su do otvaranja škole svi stanovnici Bocanjevaca bili nepismeni, tijekom školske godine 1906/7. u četiri zimska mjeseca u selu je održan tečaj opismenjavanja odraslih. Tečaj opismenjavanja polazilo je 16 polaznika i polaznica, i to osam žena i osam muškaraca u dobi između 18 i 26 godina. Prema zapisu iz školske spomenice vidljivo je da su se tečajevi održavali tri puta tjedno. Na tim takozvanim analfabetskim tečajevima (tečajevi za nepismene) glavni je cilj bio stjecanje osnovne pismenosti kod što većeg broja nepismenih. Početkom 20. stoljeća u Hrvatskoj su se primjenjivale dvije metode za opismenjavanje nepismenih. Prvu je promovirao učitelj Franjo Anderlič, autor *Abecedarke*, a drugu učitelj Julije Gabel. Demonstracija njihovih metoda bila je prezentirana u Osijeku u listopadu 1905. godine, a Anderličeva metoda pokazala se kao prihvatljivija.<sup>22</sup> Prema podatku iz školske spomenice tečaj opismenjavanja odraslih u Bocanjevcima također se odvijao prema Anderličevoj metodi. Najveći broj tečajeva za nepismene održavala su dva građanska društva. Prvi je bio Klub sveučilišnih građana za poduku analfabeta (Klub ABC) osnovan 1905. godine, a njegovi su članovi održali 308 tečajeva za nepismene kroz koje je prošlo oko 7.000 odraslih. Godine 1911. izdali su vlastitu *Abecedarku*. Članovi te udruge zastupali su ideju davanja uloge učitelja svakom pismenom čovjeku, pa i seljaku. Drugo društvo nosilo je naziv Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu, a počelo je s radom 1906. godine i imalo oko 10.000 članova te vlastiti časopis *Pučka prosvjeta* koji je izlazio do 1911. godine. Društvo je održalo 124 predavanja za narod, osnovalo 44 pučke knjižnice, održalo 36 tečajeva za nepismene i podijelilo oko 30.000 raznih knjižica. Svoje je pučke knjižnice društvo Prosvjeta otvorilo u Valpovu i Bizovcu, a svi su polaznici tečaja za nepismene od Prosvjete besplatno dobivali početnice, pisanke i olovke te nagradne knjige nakon završnog ispita.<sup>23</sup> Za razliku od Kluba ABC, unutar ovog društva smatralo se da tečajeve za nepismene mogu voditi samo učitelji i učiteljice te je imalo oko 393 povjerenika, uglavnom učitelja i učiteljica. Oba društva prestala su s radom tijekom 1912. godine.

<sup>20</sup> Podatke za tablicu preuzeti iz *Spomenice škole u Bocanjevcima* (1906-1948).

<sup>21</sup> Do školske godine 1918/9. taj se broj potpuno okrenuo u korist djevojčica pa je tako tijekom te školske godine školu polazilo 33 učenika i 41 učenica. *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948).

<sup>22</sup> Opširnije o problematici opismenjavanja odraslih vidi Suzana Leček, *Pokušaji smanjivanja nepismenosti u Bansknoj Hrvatskoj početkom 20. stoljeća*, *Radovi ZHP* 26 (1993), 123-150.

<sup>23</sup> *Izvjješće Upravnog odbora županije Virovitičke za 1908.* (Osijek, 1909), 128-129.



*Osnovna škola u Bocanjevcima danas*

Kao u većini škola u Austro-Ugarskoj Monarhiji, tijekom druge polovice 19. i početkom 20. stoljeća i u školi u Bocanjevcima obilježavali su se svi datumi vezani uz habsburšku vladajuću obitelj. Kroz školske rituale i ceremonije školske su vlasti kod učenika nastojale izgraditi pokorno i lojalno ponašanje prema vladajućoj obitelji pa se u školi i početkom 20. stoljeća redovito slavio vladarev imendan, ali i imendan *blagopokojne* kraljice Elizabete. Učenici su obilježavali i sve godišnjice vezane uz vladavinu Franje Josipa I. čime se neprekidno trebao učvršćivati vladarev autoritet. Tako je povodom šezdesetgodišnjice vladavine Franje Josipa u školskoj spomenici 1908. zabilježeno kako je *proslavila školska mladež šezdeset godišnjicu sretnoga vladanja njegovoga c. i k. apostolskog veličanstva, cara i kralja našega Franje Josipa I.*<sup>24</sup> Nakon sloma Austro-Ugarske Monarhije sličan model ideološke pokornosti u školama nastavio se provoditi i u Kraljevstvu SHS, a i kasnije tijekom cijelog 20. stoljeća. Osim ideološke kontrole u školama, školske su vlasti nastojale kontrolirati i čudo-

<sup>24</sup> *Spomenica škole u Bocanjevcima (1906-1948).*

redno ponašanje učenika izvan škole. Tako je u školskoj spomenici za školsku godinu 1908/9. zapisano kako je *1. travnja izdala kr. županijska oblast u Osijeku naredbu, kojom se najstrožije zabranjuje prisustvovanje školske mladeži igrankama po krčmama, a školama se preporučuje da osobito paze na točno vršenje iste naredbe.*<sup>25</sup>

Tijekom prvih deset godina u nižoj pučkoj školi u Bocanjevcima radila su tri učitelja i jedna učiteljica. Od 1906. godine kao privremeni, a od 1909. godine kao pravi učitelj, radio je Ivan Paulik koji je proveo početnu generaciju bocanjevačkih đaka od prvog razreda do opetovnice. Prvi tečaj opetovnice u Bocanjevcima započeo je s radom tijekom školske godine 1909/10. Osim što je radio kao učitelj, Paulik je tijekom siječnja 1911. godine napravio i popis stanovnika Bocanjevaca i Gorice, a prema podacima koje je zapisao u spomenici u Bocanjevcima 1911. bila je 131 nastanjena kuća u kojima je živjelo 789 stanovnika.<sup>26</sup> Paulik je u kolovozu 1912. na osnovi vlastite molbe premješten na nižu pučku školu u Viroviticu, inače njegovo rodno mjesto, čime je završilo njegovo službovanje u Bocanjevcima. Paulika je privremeno zamijenio učitelj Franjo Kajfeš iz Osijeka, a 1913/4. i tijekom dvije ratne školske godine 1914/5. i 1915/6. u školi je radila učiteljica Zorka Kopecni koja nije ostavila nikakav zapis u školskoj spomenici. Umjesto učiteljice Kopecni tijekom školske godine 1916/7. u školi je počeo raditi učitelj Stjepan Švajcer (Schweitzer) koji je svojim dolaskom u Bocanjevce zaokružio prvih deset godina rada niže pučke škole. Tih prvih deset godina zasigurno je obilježilo šestogodišnje djelovanje učitelja Ivana Paulika na čiju se inicijativu niža pučka škola u Bocanjevcima 1910. učlanila u Hrvatski pedagoško-književni zbor i time postala članom tog važnog kulturno-obrazovnog društva. Jedan od glavnih ciljeva rada Hrvatskog pedagoško-književnog zbora bilo je stručno usavršavanje učitelja i učiteljica. Zbor je izdavao za tadašnje školstvo dvije vrlo vrijedne edicije *Knjižnicu za učitelje* i *Knjižnicu za mladež*, a od 1873. preuzeo je izdavanje stručnog školskog časopisa *Napredak*. Iste godine Zbor je pokrenuo izdavanje časopisa za djecu *Smilje*, a 1901. počeo je izdavati i prvi hrvatski časopis za žene *Domaće ognjište*. Među osnivačima Zbora bili su istaknuti pedagozi i borci za učiteljska prava Ivan Filipović, Stjepan Basariček, Mijat Stojanović, Josip Glasner, Ljudevit Modec, Skender i Marija Fabković. Učitelj Ivan Paulik također je bio čvrstog uvjerenja kada su u pitanju bila socijalna prava učitelja i učiteljica te je smatrao da su još od školskog zakona iz 1888. učitelji bili neadekvatno plaćeni za svoj posao. On je 1911. svoje nezadovoljstvo socijalnim položajem jasno izrazio u školskoj spomenici te podržao tadašnju borbu učitelja za povećanjem plaća koju su tadašnji seoski učitelji i učiteljice svojim velikim trudom višestruko zaradili. Nakon Ivana Paulika značajni trag u školi, tijekom prve polovice 20. stoljeća, ostavit će učiteljica Ljubica Šimunović i učitelj Zvonimir Cvenić čijim je zalaganjem školska zgrada 1937. dobila gornji kat.<sup>27</sup>

<sup>25</sup> *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948).

<sup>26</sup> *Spomenica škole u Bocanjevcima* (1906-1948).

<sup>27</sup> Zvonimir Cvenić u školi je radio od 1926. do 1937. godine, a učiteljica Ljubica Šimunović od 1926. do 1935. godine.